

Nr 18

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande
hälsundersökning av unga kvinnor.*

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 494 av fröken *Nordström* och fru *Svenson* samt II: 612 av herr *Nihlfors m. fl.* hemställes, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning om på vad sätt hälsundersökning av unga kvinnor i 18—20 årsåldern skulle kunna verkställas.

I motionerna redogöres för hur hälsokontrollen här i landet har utvecklats i etapper. Som exempel nämnes hälsokontroll vid mödravårdscentralerna av spädbarnen, vid skolorna, i samband med värnpliktsmönstringen och allmänna skärmbildstagningar. Den profylaktiska hälsovården har visat sig vara av påtagligt värde.

Nästa önskvärda etapp i utbyggnaden av en allmän hälsovård av förebyggande art, anser motionärerna bör vara en frivillig och avgiftsfri hälsokontroll av de unga kvinnorna i 18—20-årsåldern.

En genomgående läkarundersökning av kvinnorna i och strax före giftasåldern vore av stort värde för dem själva och för den kommande generationen och de bör få samma rätt till hälsundersökning som samtliga svenska män i motsvarande åldersgrupp.

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisas till motion II: 612.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen anför:

I det av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket avgivna betänkandet »Hälsovård och öppen sjukvård i landstingsområdena» (SOU 1958: 15) lämnas en redogörelse för de olika former av allmän hälsovård, som utbyggt eller avses skola utbyggas i landet. Beträffande hälsovård för vuxna anför kommittén i detta sammanhang, att den har för avsikt att i ett kommande betänkande till mera ingående behandling upptaga frågan om möjligheterna till ökade insatser inom den förebyggande vården för den vuxna befolkningen i form av olika slag av hälsundersökningar. De direktiv, som kommittén erhöll den 23 maj 1958, synas icke omfatta behandling av frågan om hälsundersökningar av vuxna i hela dess vidd men väl medgiva, att anordnande av hälsundersökningar för sådan mindre grupp av vuxna som den i motionen avsedda blir föremål för utredning och förslag från kommitténs sida. Det är därför anledning antaga, att kommittén vid sitt fortsatta utredningsarbete kommer att beakta det av motionärerna väckta förslaget.

Beträffande den i motionen omnämnda läkarundersökningen av värnpliktiga vill medicinalstyrelsen framhålla, att den undersökning som verkställes vid mönstringen knappast är att anse som hälsokontroll. Undersökningens syfte är att utröna huruvida vederbörande är duglig att tjänstgöra inom krigsmakten. Den del av den manliga ungdomen, som vid mönstringen blir förklarad såsom oduglig till krigstjänst, blir inte föremål för några hälsovårdande åtgärder i egentlig mening. Däremot blir den, som inkallas till krigsmakten, under sin militärtjänstgöring föremål för relativt omfattande hälsovårdande åtgärder (exempelvis skärmbild av lungorna, ympningar mot polio, smittkoppor och stelkramp samt BCG-vaccination i den mån densamma icke utförts före mönstringen).

Utskottet

Utskottet anser en effektiv hälsokontroll i och för sig vara en angelägenhet av vikt. Förslag om undersökningar i förebyggande syfte av särskilda persongrupper eller om massundersökningar för att finna symptom på vissa av våra folksjukdomar har framförts från skilda håll. Som exempel härpå kan nämnas förslag om intensifierad undersökning av skolbarn och undersökningar för att konstatera eventuella symptom på cancer, diabetes eller kärl- och hjärtsjukdomar. Tillgången till läkare och annan för sådana ändamål behövlig sjukvårdspersonal är emellertid begränsad, och utskottet har icke ansett sig böra taga ståndpunkt till frågan, huruvida det i motionen framförda förslaget om hälsoundersökning av kvinnor i åldern 18—20 år bör givas förtur i detta sammanhang. Kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket avser emellertid att pröva bl. a. frågan om ordnande av hälsoundersökningar för olika grupper av vuxna. Det i motionerna framförda spörsmålet torde sålunda komma att upp- tagas i ett vidare sammanhang, vilket utskottet finner väl befogat, och utskottet får därför hemställa,

att de likalydande motionerna I: 494 och II: 612 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1960

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande: se under utlåtande nr 16.